

ubogim učiteljem. V tem oziru nočem kritikovati zakona. Saj imajo tudi drugi državni uradniki in uslužbenci svoje predstojnike, ki se jim morajo pokoravati. Za državne uradnike in uslužbence pa tudi država skrbi za njihovo gmotno stališče. Usiljuje se mi tedaj prašanje: »Kaj pa z nami?«

Za nas ima samo narečba in predpise, a drugega nič. Logično in po vsi pravici lahko zahtevamo od nje, da nas vzame v svojo oskrbo ali da prispeva v šolske troške deželam najmanj 50 %. Pri duhovščini je v tem pogledu ravno narobe. Duhovščino plačuje država, a disciplinarne oblasti nad njo nima.

Naši politični nasprotniki so ta v demokratskem duhu prirojeno zakon prekleli, ker jim je bila z njim vzeta oblast nad učiteljstvom in šolstvom. Naš stan se je začel svobodneje gibati zavedajoč se svoje velike važnosti za kulturni narodni napredek. Z lastno organizacijo smo pridobili že mnogo, kar bode naše politični nasprotniki, ki iztezajo svoje roke po učiteljstvu, da bi ga zoper vkovali v krute sponse hlapčevanja. Ta doba, odkar smo prosti, je dogledna. Še žive kolegi, ki so okužali grenkobo onih časov, še žive ljudje v narodu, ki so videli, kako se je moral tedanji »šolmašter« klanjati pred vsakomur, kako slepo se je moral pokoriti ukazom tistega, ki ga je smatral za svojega sužnja. In kaj mislite, gospoda, ali ne trpi ugled učiteljstva še dandanes zaradi tega? Mislim, da ga ni med nami, ki bi ne soglašal s tem.

Že od početka sem naglašal, da pomanjšuje naš ugled tudi pomanjkanje stanovske samozavesti in samostalnosti. Naš stan se prišteva inteligentnim stanovom zaradi naobrazbe, ki jo dobimo v šolah in zavoljo funkcije, ki jo opravljamo med narodom. Veliko važnih funkcij mora opravljati učit. med narodom. Učitelja vidimo kot funkcionarja v vseh narodnih društvih, posojilnicah, v delu za pospeševanje kmetijstva, živinoreje i. t. d. Te funkcije delajo učiteljstvu čast ter mu povišujejo njegov ugled. Vkljub temu se čuje tupatam, kako zabavlja učitelj vpricho drugih, da je nizkotno biti ljudski učitelj. Zamalo se mu zdi, biti narodni probujevnik. Nad takim se uresniči rek: »kdor zaničuje se sam, podlaga je tajčevi peti«.

Poglejmo druge stanove, pa vidimo, kako spoštljivo govorijo o svojem stanu ter se sami dvigajo v nebo. Dejstvo je, da zahtevajo baš od našega stanu prav veliko. Res je, da se zahteva od odvetnika in učitelja največ. Naše študije so v primeru z zahtevami veliko premajhne, zato se moramo sami popolnjevati, dalje izobraževati, širiti duševno obzorje. Mislim, da govorim vsem iz srca, če rečem, da zahtevamo večje študije, a istodobno tudi, da se naj naše plače uredi enako plačam državnih uradnikov XI., X. in IX. plačilnega razreda. Z večjimi študijami bi se naša samozavest utrdila, ker človek je le tedaj samozavesten, če je povsod doma; to se pravi, da lahko nastopi v vsakem društvu kot »pravi društvenik«, ki ga morajo upoštevati. Kritikovati bi bilo učitelja, ki nastopi v društvu kot adlatus ali celo famulus izvestnih krogov.

Omeniti moram tudi družbo sv. Mohorja. Slovensko učiteljstvo je mnogo storilo v prid te družbe glede članov. Med učiteljstvom imamo tudi dopisujoče člane. Po vsi pravici bi moralo zahtevati učiteljstvo, da se ga v šematizmu ne zapostavlja za kancelisti, orožniki in slugami. Učitelj, ki kaj takega trpi, greši proti samozavesti. Najhujše zlo, ki jemlje ugled vsakemu stanu — kakor tudi našemu — je pa nekoligijalnost. Ko končamo študije, nastopimo službo brez življenske izkušnje, brez samostalnosti. Samostalnost je kolikor-toliko zavisna od individualitete posameznikove.

Nočem kar a priori trditi, da bi bil vsak učitelj brez samostalnosti, pač pa lahko rečem, da je med nami precej takih, ki ne znajo samostalno nastopati v življenju, saj nam primanjkuje, kakor sem že poprej poudarjal, življenske izkušnje. Naša duhovščina to dobro ve ter izkuša učiteljstvo izkoriščati v svoje namene, bodisi politične ali zasebne. Kolikrat se ne dogodi, da obžaluje učitelj ali učiteljica, da je šel po nepotrebnem po kostanj v žerjavico zaradi takega beganja. Ne pustimo se tedaj begati od nobene strani, temveč bodimo razsodni, trezno premislimo, kaj želi ta ali oni doseči od nas. Zatekajmo se do izkušenih kolegov za svet. Shajajmo se večkrat, kakor delajo duhovniki, ki so najbolj organiziran stan, ter razmotrivajmo učiteljska vprašanja. Prijateljsko vabimo mlajše kolege k sebi ter jih bodrimo, navdušajmo za svoj stan, za stanovsko zamozavest, samostalnost. Prijateljsko opozorimo svojega kolego na morebitne nedostatke, netakten nastop, da se take in enake nepravilnosti odstranijo.

V slučaju morebitnih medsebojnih konfliktov bodimo spravljeni ter poravnajmo se mirnim potom. Vsakršno drugačno postopanje je kritike vredno. Pod vso kritiko je zabavljanje po gostilnicah v navzočnosti drugih oseb čez svojega tovariša, tovarišico.

Vzemimo si za zgled duhovščino. Dasi sta dva duhovnika razprta ter sta si sovražnika na življenje in smrt, eden drugega proti tretji osebi zagovarjata kakor najboljša prijatelja. Tak takt, tak nastop imponira vsakomur. Tak stan kaže svojo zrelost, svojo samostalnost, svojo kolegijalnost. Ape-liram na vas, čestite kolegince in na vas, dragi kolegi, da držimo zastavo kolegijalnosti pokonci, ker baš s tem pokazemo svetu, da smo organiziran stan, ki mu gre častno mesto; da smo stan, katerega je treba upoštevati v družbi kakor tudi v političnem življenju, da smo stan, ki se zaveda svoje važnosti v življenju.

Pisarna

za zdravljenje naših bolnih stanovskih, družabnih, uradnih, književnih, narodnostnih in političnih razmer.

XXXVI.

Vprašanje I.: Načelnik in namestnik krajnega šolskega sveta sta bila izvoljena meseca januarja, tako da njiju doba — kakor vsega krajnega šolskega sveta — poteče koncem tega leta. Ali je utemeljeno, da okrajni šolski svet naroča že početkom meseca novembra takojšnjo izvolitev novega načelnika in njegovega namestnika (Saj mora vendar še stari odbor predložiti račune, kar pa se more zgoditi le koncem leta!)

Vprašanje II.: Ali ima oni, ki je bil kaznovan zaradi krivega pričevanja po § 461. še nadalje pravico biti občinski odbornik, oziroma član krajnega šolskega sveta?

Radbivedel na Štajerskem.

Odgovor I.: Zahteva okrajnega šolskega sveta ni nezakonita. Volitev se lahko izvrši takoj, toda novo izvoljeni predsednik, oziroma njegov namestnik nastopita svojo funkcijo šele takrat, kadar mine funkcijska doba starih upravnikov.

Odgovor II.: Občinski red za Štajersko izključuje v § 3., točka c, od aktivne in pasivne volilne pravice tudi tiste osebe, ki so bile kaznovane po § 461. kazenskega zakona z dne 5. marca 1862. l. Kdor pa nima te volilne pravice, tudi ne more biti član krajnega šolskega sveta. Pri-tožite se!

Dohtar Blažič.